

№4 «Гүлдер» бөбекжай балабақшасы

Хромтау қаласы

Ата-Аналарға арналған консультациялық пункттің
қызметтің ұйымдастыруға қойылатын талаптар мен
міндеттер әдістемесі

Психолог: Сарсенбаева. Г. З.

2024-2025 оқу жылы

КІРІСПЕ

Адам өмірінде жанұя институтының рөлі ертеден бері зерттеу пәні болып келеді. Жанұяның бірегейлігі - ең басты функциясын орындау үшін, яғни баланың өмірге келуі мен тәрбиесіне қажетті бар мүмкіндіктерімен байланысты. Жанұяда ғана баланың жеке тұлғасы қалыптасады. Оған әсер ететін басқа қоғам, әлеуметтік институттарды жанұялық тәрбие үйлестіреді. Жанұяда ғана алғаш рет бала алдында таңғажайып әлемнің есігі ашылады. Осы әлемді баланың жағымды, жағымсыз, қызықты, қатігез, т.б. қабылдауы да жанұяға тікелей қатысты.

Жанұяда үлкен тәрбиелік потенциал орнаған. Оны толық қолдана білу баланың толыққанды жеке тұлға болып қалыптасуы, дамуы мен гармониялық өсуіне жағдайлар жасау болып табылады.

Қазіргі таңда жанұядағы тәрбиелік потенциал өз шамасында тиімді орындалмайды. Себебі, ата-аналарда тәрбиелеу бағдарламасы жетіспейді, олардың педагогикалық білімі аз, баланың жас және психикалық ерекшелігі мен қажеттілігі туралы нақты ұғымдары жоқ, өздерінің тәрбиелеу әдістерін сараптай алмайды. Мұның салдары тәрбиелеу нәтижесінің төмендеуіне әкеледі. Ата-аналардың бала тәрбиесіне бұрыс қарым-қатынасы баланың жеке тұлғалық қалыптасуына кері әсер етіп, әлеуметтік бейімделуінің бұзылуына, жүйкелік ауытқулардың пайда болуына жол береді.

Ата-аналарда кездесетін бұл қателіктер олардың мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу жүйесіндегі құзырлықтың жеткіліксіздігімен байланысты болады. Заманауи ата-аналар бір жағынан, білімді адамдар, ал екіншіден, олардың педагогика, психология, физиология және өзге білім салаларынан хабары аз.

Қазіргі таңда кез-келген білімді ата-аналарды бала тәрбиесі туралы көптеген сұрақтар ойландырады. Сондықтан жанұя өзінің тәрбиелік қызметінде көмекті қажет етеді [11]. Бала тәрбиесіне тек ата-анасы ғана емес, көп адамдардың ортасы да ықпал етеді. Балаларды өмірден алшақ ұстап, тәрбиелеуге болмайды. Бала кеңістікті, бостандықты қалайды. Сонда ғана тәрбие тиімді болуы мүмкін [6]. Бүгінгі күні ата-аналар үшін психологиялық - педагогикалық ақпарат ұсынатын әртүрлі арналар: интернет, баспалар, бейне және радио хабарлар, ғылыми-танымал әдебиеттер көп. Бірақ олардың кемшілігі - әрбір ата-ананың бала тәрбиесі туралы сұрағына жеке жауап беру мүмкіндігінің жоқтығы. Бұл жағдайда мектепке дейінгі ұйым мамандарының рөлі зор. Олар ата-анамен тікелей байланыса алады, бала дамуын бақылап отырады.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі білімнің түрлері қарқынды дамуда, олар: балабақшада жарты күн болатын топтар, ойын-сауық орталығы, баласын үйде тәрбиелейтін жанұя үшін медициналық – психологиялық – педагогикалық орталықтары құрылуда. Олар ата-аналарға бала дамуына байланысты мамандардан дер кезінде кеңес алуына көмектеседі. Сонымен бірге, мектепке дейінгі білімнің жаңа түрлері балабақшаға мүлде бармайтын балалардың ата- 4 аналарына да бағытталған. Сондай жаңа формалардың бірі мектепке дейінгі тәрбиемен қамтылмаған 1-ден 6 (7) жасқа дейінгі балалары бар ата-аналар үшін балабақша базасында консультациялық пункттерді ұйымдастыру болып табылады. Консультация балабақшалар үшін жаңалық емес. Балабақша мен ата-ана арасындағы қарым – қатынастың дәстүрлі формаларының бірі - тәрбиеленушілердің ата-аналарына педагогтардың жеке және топтық кеңес беруі.

Мектепке дейінгі ұйым қызметінде тәрбиешілердің кеңесі ата-аналар сұрағаны немесе баланың даму ерекшеліктеріне байланысты жүргізіледі. Ата-аналарды толғандырған сұрақтар бойынша балабақшаның басқа да мамандары: психолог, аға әдіскер, мектепке дейінгі білім беру мамандары да консультация бере алады.

Алайда бұл әдіс балалары балабақшаға баратын ата-аналарға ғана арналған.

Консультациялық пункттер педагогтармен, психологпен және мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі мамандармен жиі хабарласа алмайтын ата-аналарға психологиялық – педагогикалық көмек беруге, сондай-ақ баланың гармониялық дамуына құрылған. Үй жағдайында тәрбиеленетін балалар мен ата-аналар үшін мұндай пункттердің жұмысы мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында, әдістемелік орталықтарда жүзеге асырылады. Мақсаты: мектепке дейінгі ұйымдарды ата-аналарға арналған консультациялық пункттер жұмысын ұйымдастыру бойынша оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету (қазақ тілінде).

Міндеттері: - мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын балалардың толық дамуын, олардың құрбылары мен ересектер ұжымында әлеуметтенуін қамтамасыз ету; - мектептегі оқытуға даярлық негіздерін формалау; - тәрбиелеу мен оқытуда ерекше қажеттіліктері бар балаларға жүйелі психологиялық-педагогикалық көмек және ата-аналарға консультациялық-әдістемелік қолдау көрсету; - біріккен ойын әрекеттерінде балалар ересектермен және құрбыларымен сөйлесудің әлеуметтік тәжірибесін меңгеру; - мектептегі оқытуға даярлық негіздерін формалау; - балаларды оқыту мен тәрбиелеу, оларды қарау және мектепке дейінгі жастағы балаларды күту сұрақтарына ата-аналарға көмек көрсету; - консультациялық пункт қызмет атқаратын педагог-мамандардың біліктілігін арттыру.

Күтілетін нәтиже: - мектепке дейінгі жастағы ұйымдастырылмаған балаларға арналған білім беруге қолжетімділікті және ұсынылатын қызметтердің сапасын арттыру; - тәрбиешілер мен ата-аналардың консультациялық пункттерге қажеттілігі.

КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТТЕРДІҢ БАСТЫ МІНДЕТТЕРІ

Бәріміз білеміз, бүгінгі таңда республикада мектепке дейінгі ұйымдардағы орын тапшылығы балабақшалар желісін арттыруды қарастыратын «Балапан» бағдарламасын жүзеге асыру арқылы шешіліп келеді. Алайда қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда орын тапшылығы әлі сақталып келеді, туу көрсеткішінің, демографиялық өсімнің жоғарылығына байланысты балалардың көпшілігі мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмай келеді.

Мектепке дейінгі ұйымға бармаған балалар көбінесе жаңа мектеп оқушысы болып емес, оған табысты бейімделе алмайды. Олардың тәрбиесі негізделген бағдарламамен жүзеге асырылмаған. Олар дара балалар болуы мүмкін, бірақ мектептегі оқытуға ыңғайланып күйзеліс, қызығушылық пен шыдамдылық көрсетуге дайын емес, сынып тәртібімен сөйлескенде қиыншылықтарға кездеседі. Бұл балаларда мектепке дейінгі бейімделу қиынға соғады.

Баланың мектепке тез бейімделуі үшін оның мектепке дайындығына деген көмектесу керек. Осығын байланысты, ата-аналарда баланы мектепке дайындау және оның болашақтағы жақсы үлгерімі туралы мазасыз сұрақтар туады, балаларды мектепке даярлауға ата-аналардың әлеуметтік сұранысына кездеседі. Көптеген педагогтарға таныс жағдай, ата-аналар баланы балабақшаның даярлық тобына беруге тырысады, әртүрлі үйіміне жазады, жеке репетитор жалдайды.

Қызығарлықтан, балалар мен олардың ата-аналарына мектепке дайындалу үшін педагогтар мен мамандардың көмегі ауадай қажет. Айтылғандарды есептегенде, қазіргі таңда балалар мен ата-аналар үшін мектепке даярлау, бейімделу бірден-бір септігі тиетін консультациялық пункттердің қатарына кіретін объекті мәселенің бірі.

Қазіргі заманауи жағдайдағы ата-аналардың сұранысы балалардың мектепке дайындығын бірінші кезекке қойғанына қарамастан, оларды бала дамуы мен тәрбиесі туралы өзге де сұрақтар толғандырады. Бұл сұрақтар баланың жас ерекшеліктеріне байланысты болады. Консультациялық пункттерде жасасайтын мамандар ата-аналарға баланың жас ерекшеліктері мен дамуын есепке ала отырып, бала дамуын сауатты бағалауға көмектесуіне ыңғайлы құзырлы болуы қажет.

Ата-аналарда психологиялық - педагогикалық білімнің жоқтығы бала дамуын бағалауға әсер етуі мүмкін. Көптеген ата-ана ерте жастан оқыту мен тәрбиені сүйене отырып, балаға шамадан тыс талаптар қояды. Ал егер мектепке дейінгі жастағы бала өзінің жеке және жас ерекшеліктеріне қарай еркін дамып берген бағдарламаны меңгере алмаса, онда ата-аналарда оны оқытумен байланысты алаңдаушылық пайда болуы мүмкін. Кейбір ата-аналар баланы ұзақ уақытқа дейін кішкентай әрі зейінсіз деп санайды. Талаптың өтөмендету де кері әсерін тигізеді.

Ата-аналарды сонымен бірге, баланы оқыту мен тәрбиелеудегі жаңа технологияларды қолдану, баланы тыңдата білу, бейімдеу туралы сұрақтар да қызықтырады. Консультациялық пунктте ата-аналар

өздерінің сұрақтарына жауап алады, күдіктері мен
аңғаруларын сейілтеді, өздерінің тәрбиелік әсерлерін үйлестіреді.
Міне осылайша да мұнда сауатты, құзырлы мамандар өте қажет.
Консультациялық пункттің міндеттерінің бірі – баланы әлеуметтендіруге
көмектесуі. Есебебі мектепке дейінгі ұйымның артықшылығы - бала үшін
құрбы-сауаттасын табысу мүмкіншілігі болып табылады. Көптеген «үй»
балаларының табысу ортасы ата-ана, туысқандар және ата-анасының
дос-құрбыларымен шектеледі.

Ата-аналар үшін құрбыларымен, тіпті өзге ересектермен сөйлесу
қиын болуы мүмкін. Балаға құрбыларымен тез үйренісуге, өзін балалық
шарттарда өмір сүретін мүшесімін деп санауына көмек қажет. Бала өзін осы әлемнің
толыққанды мүшесі екендігін, өзіне тиісті белгілі бір ережелерді
орындауы керектігін түсіну керек.

Ата-аналар бірі баланың болашақта толыққанды дамуы үшін маңызды
болуымен қатар, Консультациялық пункт мамандарының алдында бала
дамуындағы бұзушылықтың алдын – алу міндеті де тұр.
Ата-аналар мектепке бала дамуының мектеп босағасында құлдырамауының
алдын алуы үшін кету қажет. Бала денсаулығының физикалық және
психологиялық жағынан – алу туралы сұрақтар туындайды.

Ата-аналар бір-бірімен тығыз байланысты. Консультациялық пункт
және мамандары жанұя мен әлеуметтік, медициналық, басқа да
үйіміздің қажеттеріне «байланыстырушы буын» болады.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ БАЗАСЫНДАҒЫ

КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТТІҢ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

Мектепке дейінгі ұйымдарда консультациялық пункттердің қызметін
ұйымдастыруға Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылдың 17
мамырындағы мектепке дейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгі
ережелерінің [13] қаулысына негізделген жөн. Оның қызметін қамтамасыз
ету үшін бірқатар шарттар жасақталу қажет:

- ата-аналардың лауазымдық нұсқаулығы;
- консультациялық пункттің жылдық жұмыс жоспары;
- ата-аналар кеңестесі; -консультациялық пункт қызметкерлерінің жұмыс
кестесі;

- ата-аналарға арналған сауалнама; -мектепке дейінгі ұйым мен
балалар арасында әріптестік туралы келісім-шарт;

- ата-аналар жеке және топтық жұмыс жоспары;
- ата-аналар сұраныстарын алдын-ала тіркеу журналы»;

- ата-аналар жұмыстың есеп журналы» және т.б. Консультациялық
пункт жұмыс істейтін мектепке дейінгі ұйым басшысы жинақтайды.

Консультациялық пунктте ата-аналар мен балаларды қызмет көрсету үшін
балалар дамуының мамандары тартылады: аға әдіскер, педагогпсихолог,
мұғалім, медбике. Мамандар өздерінің құзырлылық деңгейінде ата-
аналарға кеңестер береді.

Консультациялық пунктте бала дамуы мен тәрбиесі саласында мәселелерді шешуге
көмектесуі үшін мамандарды балалармен әртүрлі сабақтарға оқытады.

әртүрлі аурулардың алдын-алу бойынша ұсыныстар беріп, ата-аналарды дене шынықтыру процедураларына үйретеді. Көмек тегін көрсетіледі.

Ата-аналар консультациялық пунктке келген бойда кеңес ала алады немесе мектепке дейінгі ұйымның нақты маманымен кездесу туралы келісуіне болады.

Өтініш «Ата-аналардың сұранысын алдын-ала тіркеу журналында» тіркеледі, сондай-ақ клиент қалауы бойынша тіркелу парағы толтырылады (уақыты, ата-ананың және консультациялық пункт маманының толық аты-жөні). Мұндай парақ ата-ана кеңес алуға алдын-ала тіркеусіз келген жағдайда толтырылады. Егер маман консультациялық пунктке баламен келуді өтінесе, клиент тек қана тіркеу парағын ғана емес, ата-ана үшін сауалнама да толтырады. Маман 8 алынған мәліметтерге сүйене отырып, көмек берудің тиімді әдістерін тандайды, қажетті әдебиетті, пайдалы жаттығуларды, балалар үшін ойындар мен ойыншықтарды ұсынады, коррекциялық және дамыту технологиялары бойынша оқытулар жүргізеді. Ауызша консультациялардан басқа ата-ана баспа (бүктемелер, жаднамалар, тәжірибелік материалдар топтамалары) және электронды түрдегі (фото және бейнематериалдар, флэш-карталар, балабақша сайты) пайдалы ақпараттарды алады.

Егер клиент маман таңдауда қиналса оған аға әдіскер көмектеседі. Клиентпен сұқбатта пайда болған мәселені анықтап, ата-ананы қажетті құзырлы консультантқа бағыттайды.

Ата-анамен ұзақ мерзімді жұмыс қажет болғанда арнайы келісім-шарт жасалады. Сабақ уақыты дара келісіледі.

Келісім-шарт жасағаннан кейін мамандар анамнез жинағын (мұрагерлік туралы, ауырған аурулары жайлы мәліметтер) орындайды, баланы кезеңмен зерттейді, нәтижелерін зерттеу картасына (хаттама) тіркейді, қорытынды жазады, ұсыныстар дайындайды және ата-анаға түсіндіреді, дара жоспар бойынша баламен жұмыс ұйымдастырады. Консультациялық пункт мамандары балаға диагноз қоймайды.

9 КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТ МАМАНЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ

Қызмет мақсаты: мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын ерте және мектепалды жастағы балаларды тәрбиелейтін жанұяларға педагогикалық көмек көрсету.

Міндеттері: - жанұяның дара психологиялық-педагогикалық қолдануын қамтамасыз ету;

- жанұяның тәрбиелік әлеуетін байыту;
- дамуында ауытқулары бар балаларды дер кезінде анықтау;
- балалармен дамыту жұмыстарын жүзеге асыру.

Қызмет функциялары: - ақпараттық (балабақшаға бармайтын мектепке дейінгі жастағы балалар туралы ақпараттар жинағы, елді мекен бойынша әлеуметтік сұранысты анықтау, іс-қағаздар базасын формалау, білім беру органдарын консультациялық пункт қызметі туралы ақпараттандыру, өзге консультациялық пункт мамандарымен ақпарат алмасу, консультациялық пункт туралы ақпаратты ата-аналарға жеткізу).

- диагностикалық (бала дамуының диагностикасына іс-шаралар өткізу, дамудың ілгерілемелік жолдарын анықтау, жанұялық қарым-қатынастардың диагностикасы, жанұядағы жасырын мәселелерді және оларды шешу жолдарын анықтау, жүргізілген диагностика негізіне сүйеніп, бала үшін дара білім беру бағдарламаларын құру).

- консультациялық (мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқыту сұрақтары бойынша ата-аналарға кеңес беру, оларды мектепке дейінгі тәрбие әдістеріне оқыту, ата-аналармен және балалармен дара және топтық сабақтар өткізу).

- үйлестіру-ұйымдастырушылық (баланың ата-анасына көмек көрсету жұмыстарын ұйымдастыру, консультациялық пункт педагогтарының әрекеттерін үйлестіру, есептік құжаттарды жүргізу, елді мекеннің әртүрлі құрылымдарымен өзара әрекеттесу).

- талдағыш (әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін талдау және нақты бағалау, балабақшаға бармайтын балаларға көмек көрсету мәселелерін талдау, балаларын үйде тәрбиелейтін жанұямен жүйелі жұмыстар ұйымдастыруда балабақшаның ілгерілемелі мүмкіншіліктерін анықтау, қоғам мен білім беру ортасында жағдайлардың өзгеру тенденцияларын болжау).

- әдістемелік (консультациялық пунктті әдістемелік қамтамасыз ету, «ұйымдастырылмаған балалармен» жұмысты жоспарлауда консультациялық пункт мамандарына әдістемелік көмек көрсету, үй тәрбиесіндегі балалармен жұмыс тәжірибелерін талдау және тарату иі). Консультациялық пункт маманына бекітілген функция негізінде оның лауазымдық нұсқаулығы жасақталады.

10 КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТ ҚЫЗМЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ФОРМАЛАРЫ

Консультациялық пункт қызметі келесі формалар түрінде ұйымдастырылады: - қызметі туралы ақпараттандыру; - бала дамуының дара бағдарламаларын құру және диагностикалау;

- дара және топтық (іштей) консультациялар;
- қашықтықта консультациялау;
- ата-аналармен біріккен тренингтер, пікір-таластар және практикумдар;
- ата-ана қатысы кезінде баламен диагностикалық сабақтар;
- ата-ана және балалармен бірлескен сабақ;
- бірлескен жанұялық бос уақыттар; - бірлескен серуендер;
- жанұяда балаларды тәрбиелеу мен ойын қызметі үшін жағдайлар жасауда басты оқиғаларды қолдану.

Тәжірибе дәлелдегендей, ата-ана мен мамандардың кездесуі және «балаата-ана-маман» өзара іс-әрекеттері емханаларда немесе жанұялық консультацияларда өздерін еркін сезіне алмайтын ата-аналар үшін өте пайдалы,

Консультациялық пунктке бірнеше рет келген ата-аналар уақыт өте келе ашыла түседі, педагогтармен өздерінің қиыншылықтарымен, ойларымен, жанұялық тәжірибелерімен бөліседі, нәтижесінде балаларын

өздеріне таныс балабақшаға сеніп тапсырады. Жанұямен алғашқы кездесу соңғы бола бермейді. Ата-ананың бір сұрағына жауап алынған соң, екінші және үшінші кездесулерге қажеттілік туындайды.

Сондықтан консультациялық пункт мамандарының қызметінің басты міндеті кез-келген мәселе бойынша дайын рецепттерді ұсыну ғана емес, сондай-ақ атааналарды өз балаларымен бірлескен жұмысқа тарту, қолдау, тәжірибелік дағдыларын формалау болып табылады.

Консультациялық пункт жұмысының нәтижелері: -Көмекке хабарласқан жанұялар саны;

-Мектепке дейінгі білім жүйесімен қамтылмаған балалар туралы мәліметтер жинағы;

-Байытылған әдістемелік материал;

-Консультациялық пункт қызметіне ата-аналар бағасы.

түсініктерді қалыптастыруды;

1) балалардың өмірін және денсаулығын қорғау;

2) тәрбиеленушілердің дене, зияткерлік және жеке тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау;

3) сапалы мектепалды даярлықты қамтамасыз ету;

4) азаматтылықты, қазақстандық отаншылдықты, адам құқықтары мен бостандықтарын құрметтеуді, қоршаған табиғатқа, Отанға, отбасына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу;

5) баланың толыққанды дамуын қамтамасыз ету үшін отбасымен өзара 14 қимыл жасау;

6) ата-аналарға балаларды тәрбиелеу, оқыту, дамыту және денсаулығын қорғау бойынша консультативтік және әдістемелік көмек көрсету болып табылады.

Отбасы мен баланы әлеуметтік-педагогикалық қолдау мақсатында мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалардың ата аналары үшін мектепке дейінгі ұйымдарда консультациялық пункттер құрылады.

Мектепке дейінгі ұйымдардың негізгі міндеттері:

1) балалардың өмірін және денсаулығын қорғау;

2) тәрбиеленушілердің дене, зияткерлік және жеке тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау;

3) сапалы мектепалды даярлауды қамтамасыз ету;

4) азаматтылықты, қазақстандық патриотизмді, адам құқығы мен бостандықтарын құрметтеуді, қоршаған табиғатқа, Отанға, отбасына деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу;

5) баланың толыққанды дамуын қамтамасыз ету үшін отбасымен өзара қимыл жасау;

6) ата-аналарға балаларды тәрбиелеу, оқыту, дамыту және денсаулығын қорғау бойынша консультативтік және әдістемелік көмек көрсету болып табылады.

Отбасылық бөбекжайлар:

1) бір жастан алты (жеті) жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі біліммен қамтуды кеңейту;

2) отбасының тікелей қатысуымен балаларды дамыту және мектепке даярлау және дамыту жағдайларын жасау;

3) тәрбиелеу мен оқытуды ұйымдастыруда ата-аналарды консультативтік әдістемелік қолдауды жан-жақты дамыту;

4) балалардың әлеуметтік бейімделуі үшін құрылады.

Консультациялық пункттің басты формалары ата-аналар (занды өкілдер) өтініші бойынша қажетті жеке және топтық консультациялар жүргізу, жазбаша өтініш бойынша сырттай консультациялар беру, ата-аналар (занды өкілдер) үшін лекциялар, теориялық және тәжірибелік семинарлар ұйымдастыру,

МДҰ сайты арқылы консультациялар мен әдістемелік ұсыныстар беру, балабақша мамандарымен мектепке дейінгі жастағы балаларды диагностикалау.

Консультациялық пункт ата-аналарға (занды өкілдерге) төмендегі сұрақтар бойынша консультациялық және әдістемелік көмек көрсетеді: - мектепке дейінгі жастағы балаларды әлеуметтендіру; - балалардың жас және психофизиологиялық ерекшеліктері; - ұйымдастырылған ойын іс-әрекеті; - бала тамақтануын ұйымдастыру; - балаларды сауықтыру және шынықтыру үшін жағдайлар жасау; - білім беру бағдарламаларын таңдау.

Консультациялық пункт ата-аналарға (занды өкілдерге) келесі сұрақтар бойынша диагностикалық көмек ұсынады: - балаларды мектепке дейінгі ұйым жағдайына бейімдеу; - мектепте оқытуға даярлық; - бала қабілеттері мен жеке дамуы ерекшеліктері; - мектепке дейінгі жастағы балалардың физикалық, психикалық және әлеуметтік дамуында кездесетін әртүрлі ақытқулардың алдын-алу.

Әдістемелік, диагностикалық және консультациялық көмек көрсету мамандар қызметін интеграциялау негізінде құрылады: тәрбиешілер, аға тәрбиеші, меңгеруші, медициналық қызметкер, психолог, логопед және басқа 17 мамандар. Консультациялық пунктке тартылған мамандар мектепке дейінгі ұйым түрімен, оның кадрлық құрамымен анықталады.

Консультациялық пункт қызметін жүргізу үшін келесі құжаттар қажет: - ата-аналардың алдын-ала тіркелу журналы; - өткізілген іс-шаралар кестесі және сабаққа қатыс журналы; - консультациялық пункттің жұмыс жоспары; - консультациялық пункт жұмысының кестесі; - бір жылғы жұмыс сараптамасы.

Консультациялық пункттің жұмыс уақыты мектепке дейінгі ұйым меңгерушісімен бекітіледі. 4. Консультациялық пунктті басқару және жетекшілік ету

Консультациялық пунктті тікелей басқару мектепке дейінгі ұйым меңгерушісімен жүзеге асырылады.

Мектепке дейінгі ұйым меңгерушісі консультациялық пункттің әрбір қызметкерінің лауазымдық (функционалдық) жауапкершіліктерін анықтайды.

Консультациялық пунктте білім беру процесіне қатысушылардың құқықтары мен жауапкершіліктері

Консультациялық пунктте білім беру процесіне қатысушылар-балалар, ата-аналар (заңды өкілдер) және мектепке дейінгі ұйымның педагогикалық қызметкерлері болып табылады.

*Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы
базасында әзірленген «Мектепке дейінгі біліммен қамтылмаған
балалардың ата-аналарына арналған консультациялық пункттер құру бойынша
әдістемелік ұсынымдар» (Нұр-Сұлтан, 2021ж) ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі
балалық шақ» республикалық орталығының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде
қаралып, ұсынылған (2021 жылғы 29 наурыздағы № 3 хаттама). негізге ала
отырып қосымшалары қолданысқа алынады.*

КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТТЕР

Мектепке дейінгі ұйым базасында құрылған ата-аналарға арналған консультациялық пункттер мектеп жасына дейінгі балаларды дамытуда отбасына көмек көрсетудің балама түрлерінің бірі болып табылады. Консультациялық пункттердің мақсаты мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың қолжетімділігін қамтамасыз ету, балалары мектепке дейінгі ұйымға бармаған ата-аналарға әдістемелік көмек көрсету.

Міндеттері:

- ата-аналар қоғамдастығына мектепке дейінгі ұйым мамандарының психологиялық-педагогикалық көмек көрсетуін жүзеге асыру;
- балаларды мектепке дейінгі ұйым жағдайларына бейімдеу және әлеуметтендіру;

– 1 жастан 2 жасқа дейінгі балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналардың (занды өкілдердің) педагогикалық құзыреттілігін арттыру;

– мектеп жасына дейінгі балалардың дамуындағы кездесетін бұзылушылықтардың алдын алу және уақтылы теңестіру.

Консультациялық пункттердің және оның мамандарының қызметі отбасы мен әлеуметтік, медициналық және басқа да ұйымдар арасында байланыстырушы буы болуға арналған, олардың жалпы мақсаты баланың толыққанды дамуында ата-аналарға диагностикалық және консультациялық көмек көрсету және қолдау болып табылады.

Консультациялық пункттерді ұйымдастырушылар баланың физикалық және психикалық денсаулығының алдын – алу мәселелерін шешеді. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымның мамандары балалардың дамуындағы кездесетін бұзылушылықтардың алдын алу және теңестіру бойынша жұмыстарды жүзеге асырады.

Ата-аналар көрсетілген телефондар бойынша консультациялық пунктіне бару үшін ыңғайлы уақытты келіседі. Белгіленген тақырыпты негізге ала отырып, әкімшілік консультация беру үшін қажетті ақпаратты толық меңгерген маманды тартады. Ата-аналарға консультация беруді мәселенің мазмұнына байланысты бір немесе бірнеше мамандар бір уақытта жүргізеді.

Консультациялардың тізбесі үлгілері:

- мектепке дейінгі ұйымдарға бармайтын мектеп жасына дейінгі балаларды әлеуметтендіру;
- ерте жастағы балалар дамуының жас кезеңдері;
- балалардың тамақтануын ұйымдастыру;
- үй жағдайында ойын әрекетін ұйымдастыру;
- балаларды шынықтыру және сауықтыру үшін жағдай жасау және т.б.

Мектепке дейінгі ұйым базасындағы консультациялық пункттердің жұмысын ұйымдастыру тәртібі

Консультациялық пункттер Білім басқармасының (Бөлімінің) шешімі бойынша мектепке дейінгі ұйымдар базасында құрылады.

Консультациялық пункттердің болуы мектепке дейінгі ұйымның Жарғысында көрсетіледі. Мектепке дейінгі ұйым жанында олардың қызметін ұйымдастыру кезінде ҚР БҒМ 2020 жылғы 18 мамырдағы №207 бұйрығымен бекітілген «Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидаларына» бағдарлану қажет. Балалардың ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) келісім-шарт жасалады (№1 қосымша).

Консультациялық пункттердің қызметі халықтың әлеуметтік тапсырысының болмауына байланысты, бала күтімі экономикалық жағынан орынсыз болған жағдайда мектепке дейінгі ұйымның бастамасы бойынша және (немесе) Білім басқармасының (Бөлімінің) шешімі бойынша тоқтатылуы мүмкін.

Консультациялық пункттер мамандарының жұмыс кестесін мектепке дейінгі ұйым халықтың әлеуметтік тапсырысын ескере отырып дербес айқындайды.

Білім беру процесіне мектеп жасына дейінгі 1 жастан бастап балалар, ата-аналар (заңды өкілдер), мамандар, әлеуметтік және медициналық ведомстволардың өкілдері қатыса алады.

Консультациялық пункттердің қызметі:

- балабақшаға бармайтын 1-2 жастағы балалардың ата-аналары үшін пункттің қызметін реттейтін консультациялық пункт туралы нұсқаулықпен (5-қосымша);
- мектепке дейінгі ұйымның жарғысымен;
- мектепке дейінгі ұйым мен ата-аналар (заңды өкілдер) арасындағы келісім-шартпен реттеледі.

Ата-аналарға (заңды өкілдерге) және балаларға қызмет көрсету үшін балабақшаның мынадай қызметкерлері: әдіскер, тәрбиеші, музыкалық жетекші, дене шынықтыру нұсқаушы, педагог-психолог, логопед, медбике тартылады. Мамандар ата-аналарға (заңды өкілдерге) ұсынымдар береді және оларға өз құзыреті шегінде консультация береді.

Көмек тегін көрсетіледі. Ата-аналар (заңды өкілдер) алғашқы жүгінген кезде консультация ала алады немесе мектепке дейінгі ұйымның нақты қызметкерімен кездесу туралы келісе алады.

Өтініш «Ата-аналардың сұрауларын алдын ала тіркеу журналында», сондай-ақ

ата-ананың (заңды өкілінің) қалауы бойынша тіркеледі, тіркеу парағы толтырылады (күні, ата-ананың Т.А.Ә. және консультациялық пункт маманының Т.А. Ә.). Мұндай парақ, егер ата-аналар (заңды өкілдер) қабылдауға алдын ала тіркеусіз келген жағдайда да толтырылады.

Алынған мәліметтер негізінде маман көмек көрсетудің ең тиімді әдісін тандайды, балаға қажетті әдебиеттерді, пайдалы жаттығуларды, ойындар мен ойыншықтарды ұсынады, түзету және дамыту технологиялары бойынша жаттығулар өткізеді.

Ауызша консультациялардан басқа ата - ана (заңды өкіл) баспа (буклеттер, жаднамалар, практикалық материалдарды іріктеу) және электрондық тасығыштарда (фото және бейнематериалдар, флэш-карталар, балабақша сайтына кіру) пайдалы ақпарат алады.

Егер ата-анаға (заңды өкілге) маман тандау қиын болса, оған мектепке дейінгі ұйымның әдіскері көмектеседі. Әдіскер әңгіме барысында туындаған мәселені анықтайды және ата-ананы осы мәселедегі ең құзыретті консультантқа жібереді.

Консультациялық пункттер көрсетілген әдістемелік, психологиялық-педагогикалық, диагностикалық және консультациялық көмектің есебін жүргізеді.

Консультациялық пункттер құжаттамаларының тізбесі:

- консультациялық пунктте ата-аналардың (заңды өкілдердің) өтініштерін есепке алу журналын (2-қосымша);

- консультациялық пункттердің жұмыс кестесін;

- консультациялық пункттерінің жұмыс жоспарын (3-қосымша) қамтиды.

Консультациялық пункттегі ата-аналардың өтініштерін есепке алу журналында мамандармен күнін, уақытын, тақырыбын және маманның ұсынымдарын көрсетеді.

Осылайша, ата-аналар балалармен әр түрлі әрекеттерде білім, білік және дағдыға ие болады, баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, бірлесіп ойындар ойнауды үйренеді. Аналар балаларды тәрбиелеу мен дамытуда тәжірибе алмасады өздерінің ата-аналық ұстанымдарын талдайды. Демек, ата-аналар балаларды ерте жастан бастап дамыту және онымен өзара әрекет ету мәселелерінде құзыретті болады.

КОНСУЛЬТАЦИЯЛЫҚ ПУНКТТЕРДЕ АТА-АНАЛАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ КӨРСЕТУ

Ата-аналардың мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеудегі қиындықтары көбінесе олардың психологиялық-педагогикалық біліктілігінің жеткіліксіздігімен байланысты. Қазіргі педагогикалық оқу құралдарының көптігіне қарамастан, олар әрбір нақты отбасының мәселелерін шеше алмайды. Сондықтан ата-аналарға мамандардың консультациялық көмегі қажет.

Мектепке дейінгі біліммен қамтылмаған балалардың (1-2 жас) ата-аналарына (заңды өкілдеріне) психологиялық-педагогикалық көмек көрсету талдау, ақпараттық, әдістемелік-ұйымдастырушылық, консультациялық қызметті қамтиды.

Талдамалық қызмет:

мектепке дейінгі сапалы білім алу мәселелерінде ата-аналардың қажеттіліктерін

мониторинг жүргізу;

тәрбиелеу және дамыту, күту мәселелеріндегі қиындықтарды анықтау;
әдістемелік көмек көрсетудің жайы мен нәтижелерін зерделеу және талдау, оны жетілдіру бағыттарын айқындау.

Ақпараттық қызмет:

педагогикалық ақпараттың деректер банкін қалыптастыру (нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік және т. б.);

ата-аналарды мектепке дейінгі білім беруді дамытудың жаңа бағыттары туралы, дамытушы бағдарламалардың мазмұны, оқу-әдістемелік жиынтықтар, бейнематериалдар, олардың сұраныстарына сәйкес әртүрлі бағыттағы мамандардың ұсыныстары туралы хабардар ету;

инклюзивтік тәрбие мәселелері бойынша бірыңғай білім беру кеңістігін құру.

Әдістемелік-ұйымдастырушылық қызмет:

1 жастан 2 жасқа дейінгі балаларды тәрбиелеу және дамыту мәселелері бойынша әдістемелік сүйемелдеу және практикалық көмек көрсету сұраныстарын зерделеу; балаларды дамытудың жеке бағдарламаларын әзірлеуге қатысу (ата-аналардың сұрауы бойынша);

анықталған қажеттіліктер негізінде ата-аналармен жеке жұмыстың перспективалық жоспарын құру;

ата-аналарды консультациялық пункттің жұмыс тәртібі туралы хабардар ету.

Консультациялық қызмет келесідей мәселелерді:

- балалардың жас, психофизиологиялық ерекшеліктерін;
- ерте жастағы балаларды тәрбиелеу және дамыту ерекшеліктерін;
- ерте жастағы балалардың физикалық, психикалық және әлеуметтік дамуындағы әртүрлі ауытқулардың алдын алуды;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың даму бұзылыстарын түзету және дамытуды;
- балаларды әлеуметтендіруді;
- балаларды балабақшаға барған кезде бейімдеуді;
- дамыту бағдарламасын таңдауды;
- ойын әрекетін ұйымдастыруды;
- балалардың тамақтануын ұйымдастыруды;
- балаларды шынықтыру және сауықтыру үшін жағдай жасауды;
- балаға жеке ерекшеліктеріне сәйкес білікті көмек көрсете алатын білім беру, халықты әлеуметтік қорғау, денсаулық сақтау жүйесі ұйымдары туралы ақпарат беруді қамтиды.

Ата-аналарға көрсетілген көмекті есепке алуды тіркеу журналында консультация өткізу күні мен уақыты, тақырыбы, мәселелер немесе ата-аналардың сұрақтары жазылады, олардың тегі, аты, әкесінің аты көрсетіледі.

Консультациялық пункт қызметі туралы есеп жылына 2 рет әзірленеді және ағымдағы жылдың 30 маусымы мен 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Білім басқармасына (бөліміне) жіберіледі.

Оқу жылының соңында МДҰ-мен қамтылмаған балалардың (1-2 жас) ата-аналарына (заңды өкілдеріне) консультациялық пункт психологиялық-педагогикалық, диагностикалық және консультациялық көмек жұмысына талдау

жүргізіледі.

Талдау Консультациялық пункт жұмысы туралы статистикалық есеп нысанында жүргізілуі мүмкін. Талдауда МДҰ-ның атауы мен нөмірі, консультациялар мен келіп түскен мәселелердің тақырыптары, мамандардың ұсынымдары, ата-аналардың (заңды өкілдердің) тегі мен аты-жөнімен өтініш бергендердің саны көрсетіледі.